

ספר בת עין

דרושים לפַרש כי תשא

וַיֹּאמֶר ה' וְגו' אֲךָ אֵת שַׁבָּתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְגו'. מִיֵּעוּטֵינָן, לְמַעַט שַׁבָּת מִמְּלֶאכֶת הַמְּשָׁכָן.
וְגו'. וּפִירֵשׁ רַש"י אֲכִין וְרַקִּין לְהַבִּין מָהוּ לְשׁוֹן לְמַעַט, שְׁלֵכָאוּרָה הוּא

One of the central themes in Parshas Ki Sisa is that of the Mishkan's construction and the concept that, as significant as the mishkan was, its assembly did not take precedence over Shabbos, for on Shabbos no constructive work for the mishkan was to be done. In their explanation of this concept, the sages explain that this is derived from the statement "However, you shall keep my Shabbos," which appears in the posuk following the command to build the mishkan. Through the classical use of specific words in the Torah and writings of Chazal as "codes" for deeper ideas, the Bas Ayin analyzes this posuk and explains that the Hebrew word "however" alludes in a deep way to the learning of Torah. The Bas Ayin then expands upon an explanation of Chazal of the word "however," which excludes Shabbos from days that construction of the mishkan can take place, illustrates for us how this teaching alludes to the lesson that one who wishes to experience Shabbos properly must prepare during the week with the diligent study of Torah.

וַיֹּאמֶר ה' וְגו' אֲךָ אֵת שַׁבָּתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְגו'.

"And Hashem said...However, they shall keep my Shabbos etc."

וּפִירֵשׁ רַש"י אֲכִין וְרַקִּין מִיֵּעוּטֵינָן, לְמַעַט שַׁבָּת
מִמְּלֶאכֶת הַמְּשָׁכָן.

Rashi explains quoting from Chazal that every time the expressions "however" and "only" appear, they come to exclude something. In this case the words come to exclude the construction of the mishkan from taking place on Shabbos.

לְהַבִּין מָהוּ לְשׁוֹן לְמַעַט, שְׁלֵכָאוּרָה הוּא רִיבוי
וְלֹא מִיֵּעוּט.

We must understand why Rashi chose to explain the significance of "however" and "only" as excluding or minimizing, when it seemingly is coming to expand upon the prohibitions of Shabbos and not limit them.

הִנֵּה כְּתִיב (בַּפְּרָשְׁתוֹן לֹא, טז) וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

שְׁמִסְיִימַת בָּאוֹת לַמֶּ"ד וּמִתְחַלֵּת בָּאוֹת
בֵּי"ת, וּכְשֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה בִּימֹת הַחֹל
בְּקִדּוּשָׁה כְּרֵאוּי, בְּזֶה עוֹשֶׂה דִירָה נְאֻה
לְבַחֲנֵינָת שְׁבֵת. וּכְמֵאֲמַר הַזֵּ"ל (שבת קיח).
עֲשֵׂה שְׁבֵתְךָ חוֹל, פִּירוּשׁ חוֹל מְכִין לְשְׁבֵת,
שְׁבַחֹל הוּא עוֹשֶׂה הֶכְנָה וְדִירָה לְבַחֲנֵינָת

ריבוי וְלֹא מִיעוּטֵא. הִנֵּה כְּתִיב (בפרשתן לא,
טז) 'וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁבֵת וְגו'
לְדֹרֹתֵם' וְגו', וְאִיתָא בְּגִמְרָא (תיקו"ז כב):
'לְדֹרֹתֵם' חֶסֶר כְּתִיב, לְעֲשׂוֹת לוֹ דִירָה נְאֻה
בְּלִבּוֹ, פִּירוּשׁ לְעֲשׂוֹת לְשְׁבֵת דִירָה נְאֻה
בְּלִבּוֹ, בְּבַחֲנֵינָת לְבִי, שְׁמֵרְמֵז לְתוֹרָה

א. היינו שנתרבה לאסור בשבת גם מלאכת המשכן. וראה לעיל הערה נ.

ב. בתיקו"ז שם: הדא הוא דכתיב 'ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורתם', זכאה
איהו מאן דמתקן לה דירה נאה בלביה, וכלים נאים באיברים דיליה, ואשה נאה דאיהי נשמתיה,
דבגינה שריא שכינתא עלאה דאיהי נשמת כל חי עליה.

ג. ר"ל לעשות לשבת דירה ע"י בחינת לב, היינו בחינת תורה, כדלהלן.

אֶת הַשְּׁבֵת וְגו' לְדֹרֹתֵם' וְגו',

It is written (in our Parsha) "And the
B'neiYisrael should keep the Shabbos...for
all generations, etc".

וְאִיתָא בְּזוּהַר (תיקו"ז כב): 'לְדֹרֹתֵם' חֶסֶר כְּתִיב,
לְעֲשׂוֹת לוֹ דִירָה נְאֻה בְּלִבּוֹ,

There is an explanation found in the
Zohar, which clarifies that the word "for all
generations" is spelled in its concise form
(missing the letter vav). When spelled this
way, the expression can also mean "for their
dwelling," meaning that the one should
make a beautiful dwelling in his heart.

פִּירוּשׁ לְעֲשׂוֹת לְשְׁבֵת דִירָה נְאֻה בְּלִבּוֹ, בְּבַחֲנֵינָת
לְבִי, שְׁמֵרְמֵז לְתוֹרָה שְׁמִסְיִימַת בָּאוֹת לַמֶּ"ד
וּמִתְחַלֵּת בָּאוֹת בֵּי"ת,

This means that one should strive to
make a beautiful dwelling in his heart
for Shabbos, represented by the letters
"lamed" and "beis," which hint to the Torah
that concludes with the letter "lamed" and
begins with the "beis".

וּכְשֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה בִּימֹת הַחֹל בְּקִדּוּשָׁה כְּרֵאוּי,
בְּזֶה עוֹשֶׂה דִירָה נְאֻה לְבַחֲנֵינָת שְׁבֵת.

*How does one make a "beautiful dwelling
in his heart" for Shabbos? When one learns
Torah during the week with proper sanctity
he fashions a beautiful dwelling for the
concept of Shabbos.*

וּכְמֵאֲמַר הַזֵּ"ל (שבת קיח). עֲשֵׂה שְׁבֵתְךָ חוֹל,
פִּירוּשׁ חוֹל מְכִין לְשְׁבֵת, שְׁבַחֹל הוּא עוֹשֶׂה
הֶכְנָה וְדִירָה לְבַחֲנֵינָת שְׁבֵת.

This is illustrated in the statement of our
sages (Maseches Shabbos 118a) that one
who cannot afford fancy foods for Shabbos
should make his Shabbos mundane (literally,
like a weekday), meaning that one should
prepare for Shabbos **with his weekdays**
through *his commitment to sanctified Torah
study during the week*, for it is during the
week that he makes his preparation and
dwelling for the concept of Shabbos.

וְעַל זֶה אָנוּ מִתְפַּלְלִים (שמו"ע דשבת) 'וְיִטְהַר
לְבַנּוֹ לְעִבְדְּךָ בְּאֵמֶת וְהִנְחִילֵנוּ כו' שְׁבֵת קֹדֶשׁךָ,
פִּירוּשׁ שְׁיִהְיֶה לִימוּד הַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת 'לְבִי',
בְּטְהָרָה וּבְאֵמֶת, וְנוֹכַח לְהִנְחִיל בְּחִינַת שְׁבֵת
קוֹדֶשׁ בְּדִירָה נְאֻה וְטְהוֹרָה,

Regarding this *desire that our weekday
Torah study assists us to prepare a "beautiful*

וּלְכֹל זֶה רָמְזוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל בְּמִתְקַן לְשׁוֹנֵם הַזֶּהב אַכִּין וְרַקִּין מִיעוּטִין לְמַעַט שֶׁבֶת כּו', פִּירוּשׁ אַךְ מְרַמֵּז לְעִשְׂרֵת הַדְּבָרוֹת שֶׁמִּתְחַלֵּת בָּאוֹת א' וּמְסִימָת בָּאוֹת כ', וְהֵם כְּלָלוֹת הַתּוֹרָה וּמְצׁוּוֹתֶיהָ, וְתִיבַת 'מַעַט' מְרַמֵּז לְבַחֲיֵינָת מֹשֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (תהלים ח, ו) 'וְתַחֲסְרֵהוּ מְעַט מֵאֲלֵהִים', כְּמֵאֱמַר חז"ל (ר"ה כא:): חֲמִשִּׁים

שֶׁבֶת. וְעַל זֶה אָנוּ מִתְפַּלְלִים (שמו"ע דשבת) 'וְיִטְהַר לְבַנּוּ לְעַבְדְּךָ בְּאֵמֶת וְהִנְחִילֵנוּ כּו' שֶׁבֶת קִדְשֶׁךָ, פִּירוּשׁ שְׂיִהְיֶה לִימּוּד הַתּוֹרָה הוּא בַּחֲיֵינָת 'לֵב', בְּטִהָרָה וּבְאֵמֶת, וְנוֹכַח לְהִנְחִיל בַּחֲיֵינָת שֶׁבֶת קוֹדֶשׁ בְּדִירָה נְאֻה וְיִטְהַרְהָ, וְנִזְכָּה לְבַחֲיֵינָת מֹשֶׁה שֶׁשֶׁבֶת הוּא חֶלְקוֹ, כְּמֵאֱמַר (תפלת שחרית דשבת) 'יִשְׁמַח מֹשֶׁה בְּמִתְנַת חֶלְקוֹ'.

ד. ראה שלה"ק מסכת שבועות פרק תורה אור אות עט בשם ספר עבודת הקודש: ולזה באו הדברות חתומים בשם אה"ה, שהרי תחילתן 'א' וסופן 'ך', 'אך' טוב לישראל.

dwelling” for Shabbos we daven (in the ShemoneEsrei of Shabbos) “and purify our hearts to serve You in truth and grant us your holy Shabbos as an inheritance.” This means that our study of Torah, which is symbolized by the heart (letters lamed and vav) in purity and sincerity will enable us to inherit the concept of the holy Shabbos as a beautiful and pure dwelling.

to exclude something from *taking place* on Shabbos.” The deeper meaning of this teaching is that the word “however,” which is spelled with the letters “aleph” and “chof” hints to the Aseres Hadibros, which include the entirety of the Torah and its mitzvos, and begin with aleph and end with chof. *The word “however” (ach) refers to learning the Torah and fulfilling its mitzvos.*

וְנִזְכָּה לְבַחֲיֵינָת מֹשֶׁה שֶׁשֶׁבֶת הוּא חֶלְקוֹ, כְּמֵאֱמַר (תפלת שחרית דשבת) 'יִשְׁמַח מֹשֶׁה בְּמִתְנַת חֶלְקוֹ'.

וְתִיבַת 'מַעַט' מְרַמֵּז לְבַחֲיֵינָת מֹשֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (תהלים ח, ו) 'וְתַחֲסְרֵהוּ מְעַט מֵאֲלֵהִים',

We will then merit to be like Moshe, whose portion was Shabbos, as we say in the Shabbos ShemonehEsrei “Moshe will rejoice with the gift of his portion” (referring to Shabbos).

The word “exclude” in *this posuk* hints to Moshe who represents Shabbos, as we explained above, like it says about Moshe in Tehillim (8:6) “You have made him slightly less than the angels”. *The word for “slightly” is the same as the word in our posuk used to describe the exclusion of the Mishkan’s construction from taking place on Shabbos.*

וּלְכֹל זֶה רָמְזוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל בְּמִתְקַן לְשׁוֹנֵם הַזֶּהב

This was alluded to by our sages, of blessed memory, in their sweet and golden language:

כְּמֵאֱמַר חז"ל (ר"ה כא:): חֲמִשִּׁים שְׁעָרֵי בֵינָה נִבְרְאוּ בְּעוֹלָם וְכוּלָם נִתְּנוּ לְמֹשֶׁה חֶסֶר אֶחָד שֶׁנֶּאֱמַר 'וְתַחֲסְרֵהוּ וְגו'.

'אַכִּין וְרַקִּין מִיעוּטִין לְמַעַט שֶׁבֶת כּו', פִּירוּשׁ אַךְ מְרַמֵּז לְעִשְׂרֵת הַדְּבָרוֹת שֶׁמִּתְחַלֵּת בָּאוֹת א' וּמְסִימָת בָּאוֹת כ', וְהֵם כְּלָלוֹת הַתּוֹרָה וּמְצׁוּוֹתֶיהָ,

Furthermore, another source that alludes to the connection between Moshe Rabbeinu and the word *mi'at* - “slightly” or “to the exclusion of” is the following: Our sages taught (Maseches Rosh HaShana 21b)

“The words ‘however’ and ‘only’ come

כָּלֵלוֹת הַתּוֹרָה וּמִצְוֹתֶיהָ, זֹכִיין לְבַחֲיַנֵּת מְעַט, בְּחִינַת מֹשֶׁה וּבְחִינַת שַׁבָּת, פִּירוּשׁ שְׁעַל יְדֵי לִימוּד הַתּוֹרָה בְּטַהֲרָה זֹכִיין לְבַחֲיַנֵּת דִּירָה נֶאֱדָה לְשַׁבָּת שֶׁהוּא חֵלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, בְּחִינַת מְעַט. יְהִי רַצוֹן שֶׁנִּזְכָּה לְזֶה אָמֵן.

שְׁעָרֵי בֵינָה נִבְרְאוּ בְּעוֹלָם וְכוּלָם נִתְּנוּ לְמֹשֶׁה חֹסֶר אֶחָד שֶׁנֶּאֱמַר 'וַתַּחֲסֶרְהוּ וְגו'.' עוֹד רָמְזוּ מְעַט מְרִמְזוּ לְקִי"ט צִירוּפֵי אֱלֹהִים שֶׁנִּתְּנוּ לְמֹשֶׁה פְּדוּעֵי". וְזֶהוּ שֶׁאֲמָרוּ חַז"ל אַךְ כּו' לְמַעַט שַׁבָּת כּו', פִּירוּשׁ עַל יְדֵי 'אך', הֵינּוּ עַל יְדֵי עֲשָׂרַת הַדְּבָרוֹת שֶׁהוּא

ה. מגלה עמוקות ואתחנן אופן מט: ידוע שיש ק"ך צירופי אלהים, ומשה לא היה יכול להמתיק רק קי"ט צירופים כמנין מע"ט, כמ"ש (תהלים ח, ו) 'ותחסרהו מע"ט מאלהים'. זה שאמר הכתוב (ויקרא א, א) 'ויקרא ה' אל משה וגו' מאהל מועד", מוע"ד בגימטריא ק"ך, וזהו א' חסר מן משה, וז"ש מאהל מועד" ולא כל מועד"ד, זהו א' זעירא של ויקרא, א' היה חסר מן הצירופים.

that there fifty gates of understanding that were created in the world and all of them were given over to Moshe except for one, as it says in Tehillim (8:6) "You have made him slightly less than the angels." Clearly Chazal already saw the word "mi'at" (slightly or to the exclusion of) in this posuk as a reference to Moshe. This supports our explanation that Shabbos, which is "Moshe's portion" is properly experienced when one prepares during the week through his learning of Torah, as is symbolized by the word in our posuk "ach" (however).

gave Moshe one less understanding of the total 120 combinations of the Divine name Elokim.

וְזֶהוּ שֶׁאֲמָרוּ חַז"ל אַךְ כּו' לְמַעַט שַׁבָּת כּו',

On a deeper level, this is what Chazal are teaching us with the statement "however" ("ach") in our beginning posuk "And the B'nei Yisrael should keep the Shabbos... for all generations, etc" comes to exclude ("I'ma'et") Shabbos as an acceptable time to build the mishkan.

עוֹד רָמְזוּ מְעַט מְרִמְזוּ לְקִי"ט צִירוּפֵי אֱלֹהִים שֶׁנִּתְּנוּ לְמֹשֶׁה פְּדוּעֵי.

פִּירוּשׁ עַל יְדֵי 'אך', הֵינּוּ עַל יְדֵי עֲשָׂרַת הַדְּבָרוֹת שֶׁהוּא כָּלֵלוֹת הַתּוֹרָה וּמִצְוֹתֶיהָ, זֹכִיין לְבַחֲיַנֵּת מְעַט, בְּחִינַת מֹשֶׁה וּבְחִינַת שַׁבָּת,

Another allusion to the idea that the word "mi'at" (slightly less than or to the exclusion of something else) represents Moshe is that the letters "mem" "kuf" and "tes," which spell the word mi'at are the same numerical value as 119, which is the number of combinations of the Divine name "Elokim" that Moshe was able to grasp. The Sefer Megaleh Amukos explains that there are 120 permutations of the letters in the name "Elokim," of which Moshe understood 119. The posuk in Tehillim that we quoted (8:6) can be understood as saying "You have made for him (Moshe) less than Elokim," meaning that Hashem

This means that through the word "ach" ("however"), which represents the Aseres Hadibros (as we explained earlier that the Aseres Hadibros begin with the letter aleph and conclude with the letter chof) – the totality of the Torah and its mitzvos, one can merit the revelation of "mi'at" (exclusion) that represents Moshe Rabbeinu and, by extension, Shabbos.

פִּירוּשׁ שְׁעַל יְדֵי לִימוּד הַתּוֹרָה בְּטַהֲרָה זֹכִיין לְבַחֲיַנֵּת דִּירָה נֶאֱדָה לְשַׁבָּת שֶׁהוּא חֵלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, בְּחִינַת מְעַט. יְהִי רַצוֹן שֶׁנִּזְכָּה לְזֶה אָמֵן.

The deeper meaning of all of this is

ה" וגו', היינו מחמת שבורא עולמים ברוך הוא היה שוכת ביום השבת, על כן צנה את בני ישראל לשבות בו. ובלוחות האחרונות כתיב (דברים ה, יב-טו) 'שמור את יום השבת' וגו', והטעם הוא 'וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים', היינו מחמת שבמצרים היו בני ישראל שוכתים

זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך וגו' (דברים כה, יז). ונוכל לומר על הדרך זה, דהנה יש בחינת שבת הגדול ובחינת שבת הקטן, בחינת לוחות הראשונות ובחינת לוחות האחרונות, בלוחות הראשונות כתיב (שמות כ, ח-יא) 'זכור את יום השבת', מטעם 'כי ששת ימים עשה

that through the study of Torah in purity one merits the revelation of a "beautiful dwelling" for Shabbos, which is the "portion

of Moshe," as represented by the expression "mi'at". May it be Hashem's will that we merit this, Amen.

Practical Lesson: One who invests his energies in the study of Torah during the week spiritually enables himself to properly experience the beauty of Shabbos. It is, therefore, important to consciously be aware of this preparation that occurs when one dedicates time during the week to sincerely delve into the purifying words of our holy Torah.

זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך וגו' (דברים כה, יז).

"Remember that which was done to you by Amalek on the way"

(Devarim 25:17)

ונוכל לומר על דרך זה, דהנה יש בחינת שבת הגדול ובחינת שבת הקטן, בחינת לוחות הראשונות ובחינת לוחות האחרונות,

There is a notion of "great Shabbos" and "little Shabbos," which emanate from the two different versions of the mitzvah to keep Shabbos that appear in the two versions of the aseres hadibros, as well as the notion of the first set of luchos and the second set.

בלוחות הראשונות כתיב (שמות כ, ח-יא) 'זכור את יום השבת', מטעם 'כי ששת ימים עשה ה' וגו', היינו מחמת שבורא עולמים ברוך הוא היה שוכת ביום השבת, על כן צנה את בני ישראל לשבות בו.

Regarding the first set of luchos it is

written (Shemos 20:8-11) "Remember the day of Shabbos...for in six days Hashem created the heavens and the Earth... etc. This means that because the Creator of all worlds, blessed be He, ceased from creating on Shabbos, He commanded the B'nei Yisrael to cease from creating on it. According to this, we were commanded to observe Shabbos in order to remember that Hashem created the universe

ובלוחות האחרונות כתיב (דברים ה, יב-טו) 'שמור את יום השבת' וגו', והטעם הוא 'וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים', היינו מחמת שבמצרים היו בני ישראל שוכתים ממלאכה יום אחד בשבוע, ומשה היה בוחר להם יום

וגו' בכל פְּרָטִי מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וּבִשְׁבֹט
 קִדְשׁ שְׁשֻׁבֹת מִכָּל מְלֶאכֶתוֹ הֵינּוּ מִבְּחִינַת
 אֲמִירָה וְדִיבּוּר, עַל כֵּן גַּם אֲנַחְנוּ צְרִיכִים
 לְשִׁבוֹת אֲפִילוֹ מִדִּיבּוּר בְּעֵלְמָא, שְׁלֹא יְהִי
 דִּיבּוּרְךָ שֶׁל שְׁבֹת כְּדִיבּוּרְךָ שֶׁל חוֹל (שבת
 קיג:), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נח, יג) 'מִמְצוֹא
 חֶפְצְךָ וְדַבַּר דְּבָר'. וְלִטְעַם ב' אֵינוֹ צְרִיךְ
 לְשִׁבוֹת רַק מִמְּלֶאכֶה, שְׁמָה שְׁשֻׁבֹתוֹ

מִמְּלֶאכֶה יוֹם אֶחָד בַּשָּׁבוּעַ, וּמִשָּׁה הָיָה
 בּוֹחֵר לָהֶם יוֹם הַשְּׁבֹתָא, 'עַל כֵּן צָוָה לַעֲשׂוֹת
 אֶת יוֹם הַשְּׁבֹתָא זֶכֶר לַיְצִיאַת מִצְרָיִם.

וְהַחִילוּק בֵּין ב' טְעָמִים הֵנ"ל, לִטְעַם א',
 צְרִיךְ לְשִׁבוֹת גַּם מִדִּיבּוּר בְּעֵלְמָא,
 שְׁשֻׁבוֹת בּוֹרָא עוֹלָמִים הָיָה רַק מִבְּחִינַת
 דִּיבּוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים לג, ו) 'בְּדַבַּר ה'
 שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ', וְכְמוֹ שֶׁכָּתוּב 'וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים'

א. שמו"ר א, כח: 'וירא בסבלותם' ראה שאין להם מנוחה, הלך ואמר לפרעה מי שיש לו עבד אם אינו נח יום אחד בשבוע הוא מת, ואלו עבדיך אם אין אתה מניח להם יום אחד בשבוע הם מתים, אמר לו לך ועשה להן כמו שתאמר, הלך משה ותקן להם את יום השבת לנוח.

הַשְּׁבֹתָא, 'עַל כֵּן צָוָה לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשְּׁבֹתָא זֶכֶר
 לַיְצִיאַת מִצְרָיִם.

In the second version it is written (Devarim 5:12-15) "Guard the Shabbos...and you shall remember that you were slaves in the Land of Egypt." This implies that *the reason why we keep Shabbos is* because in Egypt the Jewish people were given one day a week to rest from their labor *after Moshe convinced Paroh about the essential need to allow slaves to rest for one day in order to replenish their strength.* The day that they were given to rest *at Moshe's request* was Shabbos. Therefore, the Jewish people were commanded to keep Shabbos in order to remember yetzias Mitzrayim.

וְהַחִילוּק בֵּין ב' טְעָמִים הֵנ"ל, לִטְעַם א', צְרִיךְ
 לְשִׁבוֹת גַּם מִדִּיבּוּר בְּעֵלְמָא, שְׁשֻׁבוֹת בּוֹרָא
 עוֹלָמִים הָיָה רַק מִבְּחִינַת דִּיבּוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
 (תהלים לג, ו) 'בְּדַבַּר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ', וְכְמוֹ
 שֶׁכָּתוּב 'וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים' וְגו' בְּכָל פְּרָטִי מַעֲשֵׂה
 בְּרֵאשִׁית.

The distinction between these two reasons *for the mitzvah of Shabbos* is that the Torah's first account requires us to cease from speech, just as the Creator of all the worlds "rested" *from creating* in

the realm of speech. This is signified by the posuk (Tehillim 33:6) "With the **word** of Hashem the heavens were created" and the expression "and Elokim **said**" prior to each stage of creation, *which was created through Hashem's speech.*

וּבִשְׁבֹת קִדְשׁ שְׁשֻׁבֹת מִכָּל מְלֶאכֶתוֹ הֵינּוּ
 מִבְּחִינַת אֲמִירָה וְדִיבּוּר, עַל כֵּן גַּם אֲנַחְנוּ צְרִיכִים
 לְשִׁבוֹת אֲפִילוֹ מִדִּיבּוּר בְּעֵלְמָא, שְׁלֹא יְהִי
 דִּיבּוּרְךָ שֶׁל שְׁבֹת כְּדִיבּוּרְךָ שֶׁל חוֹל (שבת קיג:),
 כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נח, יג) 'מִמְצוֹא חֶפְצְךָ וְדַבַּר
 דְּבָר'.

The first description of the holy Shabbos is characterized by Hashem's resting, which was in the realm of talking and speech. Therefore, we must also cease from speech in general and abstain from speaking *about mundane matters*, as our sages taught us (Shabbos 113b) "the way you speak on Shabbos should not be the same as your speech during the weekdays." This is hinted to in the posuk (Yeshayah 58:13) "*and you honor it (Shabbos) by not engaging in your own desires (activities) – from seeking your own needs or discussing the forbidden.*"

וְלִטְעַם ב' אֵינוֹ צְרִיךְ לְשִׁבוֹת רַק מִמְּלֶאכֶה,
 שְׁמָה שְׁשֻׁבֹתוֹ בְּמִצְוֹת לֹא הָיָה רַק מִמְּלֶאכֶה

בְּמִצְרַיִם לֹא הָיָה רַק מִמְּלֶאכָה מְקוּשֵׁי
הַשְּׁעָבוּד, וּמִטַּעַם זֶה גַם אֲנַחְנוּ שְׂאֲנוּ עוֹשֵׂי
זָכָר לִיצִיאַת מִצְרַיִם אֵין אָנוּ צְרִיכִים לְשָׁבוֹת
רַק מִמְּלֶאכָה.

יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם, וְאֵיתָא בְּזוּהַר
(תיקו"ז כב:) 'לְדֹרֹתָם' חֶסֶר כְּתִיב, וְזָכָה מֵאֵן
דְּעֵבִיד דִּירָה נְאָה בְּלִבֵּיהּ.

וְהִנֵּה שַׁבָּת מְכוֹנָה בְּשֵׁם דִּירָה נְאָה, כְּמוֹ
שְׁכָתוּב (שמות לא, טז) 'וְשָׁמְרוּ בְנֵי

וְהִנֵּה בְּחִינַת עֲמֶלֶק בָּא מִחֲמַת חִילוּל
שַׁבָּת, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (שמות טז, כז)
'יִצְאוּ מִן הָעַם' וְגו', הֵינֵנו שְׂמַחֲמַת שְׁהִיוּ

ב. בתיקו"ז שם: הדא הוא דכתיב 'ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם', זכאה
איהו מאן דמתקן לה דירה נאה בלביה.

ג. במסכת שבת קיח, ב: אמר רב יהודה אמר רב אלמלי שמרו ישראל שבת ראשונה לא שלטה בהן
אומה ולשון, שנאמר 'ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקוט', וכתוב בתריה 'ויבא עמלק'.

מְקוּשֵׁי הַשְּׁעָבוּד, וּמִטַּעַם זֶה גַם אֲנַחְנוּ שְׂאֲנוּ
עוֹשֵׂי זָכָר לִיצִיאַת מִצְרַיִם אֵין אָנוּ צְרִיכִים
לְשָׁבוֹת רַק מִמְּלֶאכָה.

According to the second reason it is only necessary to abstain from performing melocha (the specific creative activities that are prohibited to be performed on Shabbos) since our ancestors in Egypt refrained specifically from their work on Shabbos due to the difficulty of their bondage. Therefore, according to the second reason it is sufficient for us, who have a requirement to remember yetzias Mitzrayim, to abstain specifically from melocha on Shabbos and not to change the manner in which we talk so that it is different than our weekday speech.

וְהִנֵּה שַׁבָּת מְכוֹנָה בְּשֵׁם דִּירָה נְאָה, כְּמוֹ שְׁכָתוּב
(שמות לא, טז) 'וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת
לְדֹרֹתָם, וְאֵיתָא בְּזוּהַר (תיקו"ז כב:) 'לְדֹרֹתָם'
חֶסֶר כְּתִיב, וְזָכָה מֵאֵן דְּעֵבִיד דִּירָה נְאָה בְּלִבֵּיהּ.

However, we will now see that this is not so. Behold, Shabbos is referred to as a "dirah na'ah" (beautiful dwelling), as is alluded to in Zohar's interpretation of the posuk (Shemos 31:16) "Veshamru B'nei Yisrael es haShabbos

l'dorosom" ("And the B'nei Yisrael shall keep the Shabbos for all generations"). The Zohar (Tikkunei Zohar 22b) explains that the word "ledorosom" (for all generations) is written in an incomplete fashion missing the letter vov. Spelled in this way, the word can be read "dirasom" (their dwelling) in order to teach us "fortunate is the one who makes a beautiful dwelling in his heart.

וְהִנֵּה בְּחִינַת עֲמֶלֶק בָּא מִחֲמַת חִילוּל שַׁבָּת, כְּמוֹ
שְׁכָתוּב (שמות טז, כז) 'יִצְאוּ מִן הָעַם' וְגו',

The element of Amalek comes due to chilul Shabbos, as it says (Shemos 16:27) "they went out from the people...etc" This refers to the Torah's juxtaposition of the verses that describe the desecration of Shabbos by those who went out to try to collect the manna on Shabbos with the story of Amalek's attacks against the Jewish people.

הֵינֵנו שְׂמַחֲמַת שְׁהִיוּ מִחֲשִׁבֵינוּ בְּשַׁבָּת הִרְהוּרֵי
חֹל זֶה הָיָה גוֹרֵם לְבְּחִינַת עֲמֶלֶק,

That is, due to contemplating one's weekday activities on Shabbos one produces the element of Amalek.

בַּחֲנִינֵי שַׁבָּת הָיָה בְּבַחֲנֵינֵי בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרַיִם, הֵינּוּ שִׁשְׁמָרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת רַק מִחֲמַת זִכָּר לִיצִיאַת מִצְרַיִם, וְלֹא שִׁמְרוּ אֶת הַשַּׁבָּת כִּהְלַכְתִּי לְהִיּוֹת נֹזֵהָ אֶפִּילוֹ מִבַּחֲנֵינֵי דִיבּוּר וּמַחֲשָׁבָה מִמַּעֲשֵׂה חוֹל, וְזֶה הָיָה גּוֹרֵם שִׁיבָא עֲמֶלֶק. וְזֶהוּ 'אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדֶרֶךְ', הֵינּוּ מִחֲמַת שַׁבָּת, דִּיכָּה שְׁלָךְ, לֹא הָיָה כִּהוֹגֵן, אֲבָל אִם הָיָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שׁוֹמְרֵינִי הַשַּׁבָּת כִּהְלַכְתִּי הָיָה בַּחֲנֵינֵי בִיטוֹל הַסְטֵרָא אַחֲרָא לְגַמְרֵי מִכָּל, וְלֹא הָיָה בָּא בַּחֲנֵינֵי עֲמֶלֶק.

מִחֲשָׁבִין בְּשַׁבָּת הִרְהוּרֵי חוֹל זֶה הָיָה גּוֹרֵם לְבַחֲנֵינֵי עֲמֶלֶק, אֲבָל אִם הָיוּ שׁוֹמְרֵינֵי שַׁבָּת כִּהְלַכְתִּי מִחֲמַת זֶה הָיוּ גּוֹרֵמִים בִּיטוֹל הַסְטֵרָא אַחֲרָא מִכָּל וְכָל, כְּמוֹ שִׁאִיתָא בְּגַמְרָא (שבת קיח:) אֶלְמֵלֵא שִׁמְרוּ שַׁבָּת אַחַד כִּהְלַכְתִּי וְכוּ', וְלֹא הָיָה בַּחֲנֵינֵי עֲמֶלֶק כָּלֵל וְכָלֵל.

וְזֶהוּ 'זְכוּר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמֶלֶק', הֵינּוּ שִׁתְּזוּכּוֹר תְּמִיד מֵהַ שְׁכָל אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמֶלֶק הוּא רַק מִחֲמַת 'בְּדֶרֶךְ', הוּא לְשׁוֹן דִּיכָּה, הֵינּוּ שִׁהֲדִיכָה שְׁלָךְ שֶׁהוּא

ד. ראה הערה עו.

ה. לשון הפסוקים: 'זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים, אשר קרך בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריו ואתה עיף ויגע ולא ירא אלהים.'

ו. ר"ל ש'דרך' הוא כלשון 'דירך' היינו דירה שלך.

אֲבָל אִם הָיוּ שׁוֹמְרֵינֵי שַׁבָּת כִּהְלַכְתִּי מִחֲמַת זֶה הָיוּ גּוֹרֵמִים בִּיטוֹל הַסְטֵרָא אַחֲרָא מִכָּל וְכָל, כְּמוֹ שִׁאִיתָא בְּגַמְרָא (שבת קיח:) אֶלְמֵלֵא שִׁמְרוּ שַׁבָּת אַחַד כִּהְלַכְתִּי וְכוּ', וְלֹא הָיָה בַּחֲנֵינֵי עֲמֶלֶק כָּלֵל וְכָלֵל.

וְזֶהוּ 'זְכוּר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמֶלֶק',

This is the deeper meaning of the posuk "Remember what was done to you by Amalek."

However, if we would keep Shabbos properly we would bring about the complete annihilation of the sitra achra (forces of evil). This is evident from the Gemara (Shabbos 118b), which states "if the Jewish people would have kept the first Shabbos properly *no nation or tongue would have overpowered it. This is derived from the juxtaposition of the chilul Shabbos of those who attempted to collect the manna on Shabbos with the Torah's account of the war with Amalek, as was mentioned above. Therefore, if the Jewish people would keep Shabbos properly, there would be no concept of Amalek at all.*

הֵינּוּ שִׁתְּזוּכּוֹר תְּמִיד מֵהַ שְׁכָל אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמֶלֶק הוּא רַק מִחֲמַת 'בְּדֶרֶךְ', הוּא לְשׁוֹן דִּיכָּה, הֵינּוּ שִׁהֲדִיכָה שְׁלָךְ שֶׁהוּא בַּחֲנֵינֵי שַׁבָּת הָיָה בְּבַחֲנֵינֵי בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרַיִם, הֵינּוּ שִׁשְׁמָרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת רַק מִחֲמַת זִכָּר לִיצִיאַת מִצְרַיִם, וְלֹא שִׁמְרוּ אֶת הַשַּׁבָּת כִּהְלַכְתִּי לְהִיּוֹת נֹזֵהָ אֶפִּילוֹ מִבַּחֲנֵינֵי דִיבּוּר וּמַחֲשָׁבָה מִמַּעֲשֵׂה חוֹל, וְזֶה הָיָה גּוֹרֵם שִׁיבָא עֲמֶלֶק. וְזֶהוּ 'אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדֶרֶךְ',

That is, that one should always remember that which Amalek did to him baderech - "on the way," which is an expression of dwelling since the words for on the way (baderech) and dwelling (dira) are similar in the way that they are spelled in the Torah.

This is teaching us that when one observes Shabbos, which is our “dwelling,” (alluded to in the Zohar quoted above) in a way that is only reminiscent of yetzias Mitzrayim *since he abstains only from performing melacha*, but is not observed properly in the sense that one did not abstain from forbidden speech or thought about weekday activities, he causes Amalek to come. This is hinted to in the words *about Amalek* “that he cut you down on the way” (baderech)

היינו זה שקרה אותך היה מחמת 'בדרך', היינו מחמת שבת, דירה שלך, לא היה כהוגן,

This is telling us that Amalek attacked “on the way,” because of Shabbos, our “dwelling,” which was not as it should be *due to the focus of certain individuals on their weekday sustenance*.

אבל אם היו בני ישראל שומרין השבת כהלכתו היה בחינת ביטול הסטרא אחרא לגמרי מכל וכל, ולא היה בא בחינת עמלק.

However, if they B’nei Yisrael would observe Shabbos properly they would destroy the sitra achra completely and then no element of Amalek would be able to come.

Practical Lesson: It is not enough to keep Shabbos as a reminder of Hashem’s paramount kindness of redeeming us from Egyptian bondage, which is accomplished through refraining from forbidden activities. Rather, we must also accomplish the other goal of Shabbos, which is to remind us that Hashem created everything. Since Hashem’s creation was done through speech, our speech must also be different on Shabbos and we, therefore, must be careful not to discuss or even contemplate our weekday sustenance during the holy Shabbos. One who does so brings about a desecration of Shabbos and invites the element of Amalek to come.
